

“Bir Başka Hayata Karşı”

1980 Sonrası İslamcı Dergilerde
Meseleler, Kavramlar ve İsimler

Cilt 3: Kültür, Medya, Yaşam

Editör

Lütfi Sunar

“BİR BAŞKA HAYATA KARŞI”

1980 Sonrası İslamcı Dergilerde
Meseleler, Kavramlar ve İsimler

Cilt 3: Kùltür, Medya, Yaşam

Editör

Lütfi Sunar

Yardımcı Editörler

Hüsniye Gülsev Koç

Kübra Bilgin Tiryaki

“BİR BAŞKA HAYATA KARŞI”

1980 Sonrası İslamcı Dergilerde Meseleler, Kavramlar ve İsimler

Cilt 3: Kültür, Medya, Yaşam

Editör : Lütfi Sunar

Yardımcı Editörler : Hüsnüye Gülsev Koç & Kübra Bilgin Tiryaki

Yayın No. : 404

ISBN : 978-605-389-347-9

Basım Sayısı : 1. Basım, 2019

© Copyright 2019, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları

Bu baskının bütün hakları Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları'na aittir. Yayınevinin yazılı izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Yayıma Hazırlayan : Hüsnüye Gülsev Koç & Kübra Bilgin Tiryaki

Redaksiyon : Hatice Piroğlu

Tasarım : Seyfullah Bayram

Baskı ve Cilt : Optimum Basım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (Sertifika No: 41707)

Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No: 51/1 34295 Küçükçekmece, İstanbul

Kütüphane Bilgi Kartı

Sunar, Lütfi. Ed.

“Bir Başka Hayata Karşı”: 1980 Sonrası İslamcı Dergilerde Meseleler, Kavramlar ve İsimler (3. Cilt) / Editör: Lütfi Sunar

1. Basım. xxvi + 502 s. 16,5x23,5 cm. Kaynakça var, dizin yok.

ISBN: 978-605-389-347-9

1. İslamcılık Düşüncesi, 2. Yayıncılık, 3. Dergiler

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

📶 idp.org.tr

✉ idp@idp.org.tr

📱 /islamcidergiler

İslamcı Dergiler Projesi (İDP) İlimi Etüdler Derneği tarafından yürütülmektedir. Projenin 1980 sonrası kapsayan üçüncü aşaması Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından desteklenmiştir.

“BİR BAŞKA HAYATA KARŞI”

1980 Sonrası İslamcı Dergilerde Meseleler, Kavramlar ve İsimler

Cilt 3: Kültür, Medya, Yaşam

Editör

Lütfi Sunar

Yardımcı Editörler

Hüsniye Gülsev Koç

Kübra Bilgin Tiryaki

Türkiye’de İslamcılık Düşüncesi başından beri üzerine çokça yazılan ve farklı yönleriyle konuşulan bir konu olmasına rağmen bu düşüncenin üretildiği, tartışıldığı ve yaygınlaştırıldığı dergiler pek çalışılmamıştır. Hâlbuki dergiler, Osmanlı’nın son döneminden bugünün Türkiye’sine kadar, İslamcı düşüncenin oluşumunda ve gelişiminde önemli bir işleve sahip olmuş ve İslamcı yayıncılığın en önemli bileşenlerinden birini teşkil etmiştir. İslamcı Dergiler Projesi (İDP), bu mühim boşluğu doldurmak üzere 1908-2010 yılları arasında yayınlanmış İslamcı dergileri gün yüzüne çıkarma ve inceleme hedefiyle 2013 yılında İlmi Etüdler Derneği (İLEM) çatısı altında başlamıştır.

Üç aşama olarak yapılandırılan projenin 2014-2015 yıllarında yürütülen ilk aşamasında 1960-1980 arasında çıkan 45 dergi dijitalleştirilmiş ve kataloglanmıştır. Ayrıca 1. İslamcı Dergiler Sempozyumu düzenlenmiş, sempozyum bildirimleri gözden geçirilerek *1960-1980 Arası İslamcı Dergiler: Toparlanma ve Çeşitlenme* adıyla kitaplaştırılmıştır. 1908-1980 yılları arasında yayınlanan 58 dergiyi ele alan ikinci aşama ise 2017 yılında tamamlanmıştır. Bu aşamada düzenlenen 2. İslamcı Dergiler Sempozyumu’nun bildirimleri *İslamı Uyandırmak* başlığıyla iki cilt olarak okuyucuyla buluşmuştur.

Projenin 2017 yılında başlayan ve Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen üçüncü aşamasında yaklaşık 400 derginin, 20.000’den fazla sayı dijitalleştirilmiş ve kataloglanmıştır. Çalışmaların sürdüğü ve 2018 yılının sonunda tamamlanan bu aşama kapsamında 3. İslamcı Dergiler Sempozyumu düzenlenmiş, elinizdeki dört ciltlik eser hazırlanmıştır. Bu aşamada ayrıca 30.000 dergiyi içeren İslamcı Dergiler Kütüphanesi oluşturulmuştur. Bu aşamada ayrıca dergiciliğin hikayesini birincil ağızlardan duymaya ve duyurmaya yönelik kapsamlı bir sözlü tarih çalışması yapılmıştır.

Proje çıktıları, katalog ve sözlü tarih çalışmalarına şu adresten erişilebilir: idp.org.tr

İçindekiler

Yazarlar Hakkında	xi
Takdim	xix
Önsöz	xxi
Teşekkür	xxiv

CİLT 1: İSLAMCILIĞI KONUMLANDIRMAK

İslamcılığı Konumlandırmak: Genel Bir Giriş Tahayyülü <i>Lütfi Sunar</i>	1	İSLAMCILIĞIN DEĞİŞİMİ	
İSLAMCILIĞIN KONUMU		Soğuk Savaş Sonrası İslamcılığın Ana Söylem ve Dinamiği: Siyasal ve Epistemolojik Bir Rönesans'ın Peşinde <i>Alev Erkilet</i>	139
Muhafazakâr Yahut Reddiyeci Okuma Arasında İslamcılığı Yeniden Düşünmek <i>Vahdettin Işık</i>	19	Ercümend Özkan	154
İslamcılığın Dönüşümünü Tartışmak: İslamcılığın Dört Hâli ve Muhafazakârlaşmak <i>Bünyamin Bezci & Nebi Miş</i>	39	Atasoy Müftüoğlu	157
Fıkıh'tan Yoksun Bir 'Yer'de İslamcılığı Yargılamak: Hafızasını Kaybetmiş İslamcılık versus Yerlilik <i>Erdal Kurğan</i>	59	Metin Önal Mengüşoğlu	161
Hayrettin Karaman	82	Postmodernist Dindarlaşma ve Yeni İslamcılar: <i>Bilgi ve Hikmet-Yeni Zemin</i> Dergileri Bağlamında Bağlamında Bir Değerlendirme <i>Dursun Çiçek</i>	167
Hüsnü Aktaş	85	İslamcılık Düşüncesinin Değişimini İslamcı Dergiler Üzerinden Okumak <i>Nazım Maviş</i>	205
1980-2000 Arası İslamcı Dergilere Panoramik Bir Bakış: Bir Arifenin Seyir Defteri <i>Tamıl Bora</i>	89	<i>Gerçek Hayat</i>	230
		<i>Teklif</i>	232
		<i>Tezkire</i>	234
		İSLAMCILIK TARTIŞMALARI	
		Yeni Olan Ne? Yüzyılın Dönümünde "Yeni İslamcılık" Tartışmaları <i>Ali Haydar Beşer</i>	241

<i>Bilgi ve Düşünce</i>	265	Koruma Yükümlülüğü Doktrini'ne	377
"İslamcılığın Sonu" Tartışmalarının	269	Retrospektif Bir Bakış: Bosna	
Geçmişi ve Bugünü		Savaşı ve İslamcı Dergilerde	
<i>Can Kakışım</i>		"Türkiye" ve "Türklük" Algısı	
İslamcılığın Kendini Muhasebe	291	<i>Murat Çemrek & Segâh Tekin</i>	
İmkânı: 1980 Sonrası İslamcı		Aliya İzzetbegoviç	394
Dergilerin Muhasebe Gündemleri		1990 Sonrası Bazı İslamcı	401
<i>İlyas Sucu</i>		Dergilerde Liberalizm	
<i>Değişim</i>	316	ve Post-İslamcılık Tartışması	
Fazla Politik, Biraz Entelektüel:	321	<i>Ömer Taşgetiren</i>	
İslamcılığa Yöneltilen Eleştiriler		<i>Birikim</i> Dergisinde İslamcılık	423
<i>Murat Küçükçiftçi</i>		Tartışmaları	
ETKİLEŞİMLER		<i>Öner Buçukçu</i>	
Soğuk Savaş Biterken İslamcı	347	Yasin Aktay	457
Dergilerde Sosyalizm/Sol İmgesi		Roger Garaudy	459
<i>Ertuğrul Meşe</i>		Milliyetçi-Ülkücü	465
		Dergilerde İslamcı Söylem	
		<i>Ali Erken</i>	
		Erol Güngör	475

CİLT 2: TARİH, SİYASET, İKTİSAT

TARİH-MEDENİYET PERSPEKTİFİ

İslamcı Dergilerin Verili Bir	5	Martin Lings	62
Söylemi Olan "Öze Dönüş"		Rene Guenon	65
Üzerine Bir Derkenar		1980 Sonrası İslamcı Dergilerde	71
<i>Mustafa Aydın</i>		Medeniyet Düşüncesi:	
İsmail Kazdal	26	Köken, Değişim ve Zaaflar	
Salih Özcan	29	<i>Necmettin Doğan</i>	
<i>İslâmiyât</i>	31	İsmet Özel	92
1980 Sonrası Dönemde	37	Ahmet Davutoğlu	95
İslamcılarda Modernlik Karşıtlığı		<i>İslâmî Sosyal Bilimler Dergisi</i>	98
<i>Mahmut Hakkı Akın</i>		<i>Divân</i>	101
Seyyid Hüseyin Nasr	54	<i>Anlayış</i>	104
Abdurrahman Arslan	56	Şakir Kocabaş	107
Abdülkadir es-Sufi	59	Soğuk Savaş Yıllarında MTTB'nin	113
		Batı Algısına Dair Bir Değerlendirme	
		<i>Mustafa Cüneyt Özşahin</i>	
		İsmail Raci el-Faruki	135

Türkiye’de İslamcılık ve Sistematik Bir Düşünce İddiası Olarak Diriliş Düşüncesi <i>Mahmut Hakkı Akın</i>	139
Sezai Karakoç	150
<i>İzlenim ve İlim ve Sanat</i> Dergileri Bağlamında İslamcı Dergilerde Osmanlı Algısı <i>Güngör Göçer</i>	155
Kadir Mısıroğlu	175
<i>Tohum</i>	177

SIYASAL ANALİZ VE BAKIŞ

İslamcı Dergilerde Siyasal Düşüncenin Üretimi: Siyasi Kuram-İslamî Düşünce İlişkisi <i>Alev Çınar</i>	183
<i>Umran</i>	212
İslamcı Dergilerin Siyaset ve İktidar Anlayışları: <i>İktibas</i> ve <i>Haksöz</i> Dergileri Bağlamında Bir Değerlendirme <i>Mehmet Kürşad Atalar</i>	221
<i>İktibas</i>	247
<i>Haksöz</i>	249
İslamcı Düşüncede “Siyasal” Anlayışı: Yapısal Şartlar Siyasal Olanı Belirler mi? <i>Edip Asaf Bekaroğlu</i>	253
<i>Müslüman Genç</i>	270
Mehmet Güney	273
İslamcı Düşünce Dergileri ve Askerî Müdahaleler <i>Polat Alpman</i>	281
Salih Mirzabeyoğlu	315
<i>Baran</i>	318
Yaşar Kaplan	320
Küreselleşmenin 1980 Sonrası İslamcı Dergilere Yansımaları <i>Faruk Karaarslan</i>	325
Hamza Türkmen	345

Akif Emre	347
<i>Dünya ve İslam</i>	350
İslamcı Söylemde Din-Devlet İlişkilerinin Değişen Çerçeveleri <i>Yunus Şahbaz</i>	355
<i>Yeni Zemin</i>	379
<i>Bilgi ve Hikmet</i>	381
<i>Sözleşme</i>	383
1990’larda Necmettin Erbakan’ın ve Refah Partisi’nin (RP) Yükselişi ve İslamcı Dergilerde Alımlanışı <i>Abdülkadir Macit</i>	387
Necmettin Erbakan	409
<i>Anadolu Gençlik</i>	412
1980 Sonrası İslamcı Dergilerde Kürt Meselesinin Ele Alınışı <i>Ömer Vehbi Hatipoğlu</i>	417
<i>Nûbihar</i>	438
<i>Dava</i>	440
İran Devrimi ve Türkiye’de İslamî Entelektüellik: Devrim’in İslamcı Yayınlar Üzerindeki Etkileri <i>Nail Elhan</i>	445
Ayetullah Humeyni	473
<i>İstiklal</i>	475

İKTİSADİ DEĞİŞİM KARŞISINDA

1980 Sonrası İslamcılığın İktisat Tasavvuru <i>Abdurrahman Babacan</i>	481
1980 Sonrası İslamcı Dergilerde İslam İktisadı Tartışmaları <i>Hafsa Orhan</i>	503
Sabahaddin Zaim	525
1990’ların İslamcı Dergilerinde Liberalleşmeye Bakışlar <i>Talha Köseoğlu</i>	531
<i>Girişim</i>	557
<i>İmza</i>	559

1980'lerin Sosyo-Ekonomik Yapısı İslamcı Söyleme Nasıl Yansıdı?	563	<i>Panel</i>	603
<i>Yunus Babacan</i>		<i>Haftaya Bakış</i>	605
<i>Cuma</i>	599	İslamcılığın Emek Söylemi:	609
<i>Yörünge</i>	601	İslamcı Dergilerde Kapitalizm ve Sosyal Adalet Tartışmaları (1984-97)	
		<i>Mustafa Ammar Kılıç</i>	

CİLT 3: KÜLTÜR, MEDYA, YAŞAM

İSLAMCI SANATIN İMKÂNI

İslamî Edebiyatın Sınırları: <i>Mavera</i> ve Cahit Zarifoğlu Örneği	5
<i>Elyesa Koytak</i>	
<i>Abdurrahman Cahit Zarifoğlu</i>	35
<i>Mavera</i>	38
<i>Ali Haydar Haksal</i>	40
<i>Rasim Özdenören</i>	42
İslamcı Dergiler Odağında Din ve Tür İlişkisi (1980-2000)	47
<i>Fatih Altuğ</i>	
<i>Diriliş</i>	68
<i>Yedi İklim</i>	70
<i>İlim ve Sanat</i>	72
<i>Dergâh</i>	75
<i>Mustafa Kutlu</i>	77
“Milli Sinema”dan “Rüya Sineması”na: 1980-2000 Arası İslamcı Dergilerde Türk Sineması Tartışmaları	83
<i>Mesut Bostan</i>	
<i>Yücel Çakmaklı</i>	117
<i>Mesut Uçakan</i>	120
Sezai Karakoç’la Birlikte <i>Diriliş</i> ’in Batı Kültür ve Edebiyatına Yönelişi	125
<i>Hakan Soydaş</i>	

İSLAMÎ MEDYANIN DOĞUŞU VE DEĞİŞİMİ

1980 Sonrası İslamcı Dergilerde Reklamlar	163
<i>Ahmet Gökçen</i>	
Türkiye’de Muhafazakâr Televizyon Yayıncılığının Doğuşu ve Dönüşümü	191
<i>Fatih Yaman</i>	
İslamcılığın Müzikle İmtihanı	235
<i>Mehmet Birekul</i>	
<i>Ahmet Mercan</i>	250
<i>Ömer Karaoğlu</i>	252

DİNİ VE SOSYAL MESELELER

1980 Sonrası Dergilerde “Kur’ancılık” ve “Mealcilik” Tartışmaları	259
<i>Ercan Şen</i>	
<i>Fazlur Rahman Malik</i>	279
<i>Muhammed Hamidullah</i>	282
<i>Mehmet Said Hatipoğlu</i>	285
1979 Kabe Baskını’nın İslamcı Dergilerdeki Yansımaları	289
<i>Oğuz Bilge Güngördü</i>	
1994 Öncesi İslamcı Dergilerde Kentsel Meseleler	311
<i>Yunus Çolak</i>	
<i>Turgut Cansever</i>	333

İslamcı Dergilerde Bir Mesele 339
Olarak Kudüs
Asiye Şahin

TANIKLIKLAR

1980'lerde İslamcıların Okuma 375
Serüveni
Necdet Subaşı

İslamcı Dergilerin Kısa Serüveni 393
Hamza Türkmen

Cevat Özkaya 400

Ahmet Taşgetiren 404

Mehmet Metiner 406

Bizim Hikâyemiz: Seksen 411
Sonrası İslamcı Fikir Muhitlerine
Dair Bazı Mülâhazalar
Bilal Kemikli

1980 Sonrası Sesli Yayıncılığın 421
Macerası
Ahmet Mercan

Bir Tasavvuf Dergisinin Serencamı 429
Ahmet Taşgetiren

Edebiyat Dergiciliğinin 435
Macerası
Ali Haydar Haksal

Yayıncılıkta Geçen 40 Yıl 443
Cevat Özkaya

Âkif Emre'nin Düşünür Kimliği 451
ve İslamcılık Düşüncesi
Hüseyin Su

Kayıp Özenin/Cemaatin Peşinde: 467
1980'lerde Atasoy Müftüoğlu'nun
Düşüncesinde Muvahhidin İmkâmı?
Ertuğrul Zengin

CİLT 4: YAYINCILIK VE DERGİLER

YAYINCILIK

İslamî Yayıncılıkta Mecralar 5
ve Eğilimler: Çeşitlenen Türler
Ayşen Baylak

Matbuat 20

Kitap 22

İslamî Gruplarda Söylem ve 27
Hafıza İnşa Aracı Olarak Dergiler
(1980 Sonrası)
Celaleddin Çelik

Köprü 41

Mahmut Esat Coşan 44

İslâm 47

Keşkül 49

Diyanet Gazetesi'nden

Diyanet Aylık Dergi'ye 51

ÖNE ÇIKAN DERGİLER

Râyet'ten Evrensel Kadına: 57
İslamcı Kadınlar Kendi
Konumlarını Nasıl İnşa Etti?
Büşra Bulut

Rayet 77

Kadın ve Aile 79

Emine Şenlikoğlu 81

Şule Yüksel Şenler 83

90'lı Yıllarda İslamcıların 87
Demokratik Zemin Arayışı
ve *Yeni Zemin* Dergisi
İbrahim Halil Ozan

Kürtçe Yayıncılıkta Dindar 117
Söyleme Bir Katkı:
Nûbihar Dergisi ve Rolü
Ayhan Tek

Alıntılarla İnşa Edilen Düşünce: 141 <i>İktibas</i> Dergisinde Ümmet ve Aidiyet Anlayışı <i>Ayşe Ayten Bakacak</i>	Edebiyat ve Düşünce 311 Dünyamızın “ <i>Kayıtlar</i> ”ı <i>Veli Kılıçarslan</i>
1980 Sonrası Türkiye İslamcılığını 173 <i>Diriliş’ten Okumak</i> <i>Sümeyye Sevim Ahi</i>	Kur’an’ın Aydınlığına Doğru: 329 <i>Haksöz Dergisi</i> <i>Murat Kayacan</i>
Bir İslamcı Dergiyi İslamcı Söylem 201 İçindeki Değişim Dili Üzerinden Nasıl Konumlandırabiliriz?: <i>Girişim</i> Dergisi Üzerinden Bir İnceleme <i>Ahmet Köroğlu</i>	<i>Mavera Dergisinin Gençlik</i> 371 Üzerindeki Yetiştirici Rolü ve Kendinden Sonraki Döneme Etkileri <i>Büşra Sürgit</i>
Zaruretten Demokrat: <i>Sözleşme</i> 225 Dergisi <i>Ertuğrul Meşe</i>	İslamcı Mizah Dergilerinin Türk 413 Mizah Yayıncılığındaki Yeri <i>Mustafa Sami Mencet</i>
İslamî Hareket Üzerine 253 Özdüşünümsel Bir Çağrı: <i>Değişim Dergisi</i> <i>İlyas Sucu</i>	<i>Gırgır</i> 445 (<i>Keskin</i>) <i>Ustura</i> 447
İslamcı Düşüncede Değişim 281 Söylemi: <i>Yeni Zemin</i> Dergisi Örneği <i>Ömer Baykal</i>	1980 Sonrası İslamcılık 451 Düşüncesi Bağlamında İslamî Çocuk Yayıncılığı ve Dergileri <i>Derya Yöney</i>
	<i>Gül Çocuk</i> 472 <i>Diyanet Çocuk</i> 475 <i>Selam</i> 478

Yazarlar Hakkında

Abdulkadir Macit, doktorasını Marmara Üniversitesi İslam Tarihi ve Sanatları bölümünde tamamladı. Halen Kocaeli Üniversitesinde öğretim üyesidir. Orta Asya hanlıkları, tarih metodolojisi, düşünce tarihi alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Abdurrahman Babacan, doktorasını Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamladı. Halen İstanbul Medipol Üniversitesinde öğretim üyesidir. Ağırlıklı çalışma alanları; iktisat felsefesi, siyaset felsefesi, Türkiye siyasi hayatı ve siyaset teorisidir.

Ahmet Gökçen, doktorasını Selçuk Üniversitesi Sosyoloji bölümünde tamamladı. Halen Muş Alparslan Üniversitesinde öğretim üyesidir. Sosyal hareketler, genelde İslamî Hareketler özelde ise En-Nahda Hareketi üzerine yoğunlaşmaktadır.

Ahmet Köroğlu, İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümünde İslamcılık üzerine doktora

çalışmalarına devam eden Köroğlu, aynı üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları arasında Türk siyasal düşüncesi, İslamcılık düşüncesi, siyasal teoriler bulunmaktadır.

Ahmet Taşgetiren, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü'nden mezun oldu. *Yeniden Milli Mücadele* dergisinin kurucularındandır. 1980-1982 yılları arasında Türk Edebiyatı dergisinin yazışları müdürlüğünü üstlendi. 1986 yılından itibaren *Altınoluk* dergisinde yazıları yayımlandı. Halen (Mart 2019) *Karar* gazetesinde köşe yazılarına devam etmektedir.

Ahmet Mercan, *Selam Çocuk* dergisinin kurucularındandır. İslamî olayları ve kişileri anlatan radyofonik oyun tarzında çok sayıda oyun yazdı ve yönetti. On üç senedir çocuklara dair *Hayal Treni* dergisini çıkartmaktadır.

Alev Çınar, doktorasını Pennsylvania Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümünde tamamlamıştır. Halen

Bilkent Üniversitesinde öğretim üyesidir. İslam siyaset düşüncesi, kadın çalışmaları alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Alev Erkilet, doktorasını Hacettepe Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde tamamladı. Halen İstinye Üniversitesinde öğretim üyesidir. İslami hareketler, İslamcılık düşüncesi, kentleşme, sosyal eşitsizlik konularında çalışmalar yapmaktadır.

Ali Erken, doktora eğitimini Oxford Üniversitesi Tarih Bölümünde tamamladı. Halen Marmara Üniversitesinde öğretim üyesidir. Düşünsel ve kültürel etkileşimlerin 20. yüzyıl siyasi tarihi üzerine yansımaları hakkında çalışmalarını sürdürmektedir.

Ali Haydar Haksal, Yüksek lisansını Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi İslâm Düşüncesi Anabilim Dalında tamamladı. 1987 yılından itibaren aylık olarak yayımlanmaya başlayan *Yedi İklim* dergisini yayımlamaktadır.

Ali Haydar Beşer, Marmara Üniversitesinde İktisat Tarihi yüksek lisansını bitirdi. Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde doktora tez çalışmasına devam etmektedir. Halen Kırklareli Üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Asiye Şahin, Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Sosyolojisi ve Antropolojisi bölümünde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonun Desteklenmesi Projesi'nin İstanbul il koordinasyonunu yapmaktadır. Göç sosyolojisi, Ortadoğu

sosyolojisi ve siyaseti, çağdaş İslami hareketler temel ilgi alanlarıdır.

Ayhan Tek, doktorasını Bilkent Üniversitesi'nde Türk Edebiyatı bölümünde tamamladı. Halen Muş Alparslan Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Çalışma alanları arasında, klasik Kürt ve Türk edebiyatları, mesnevi edebiyatı ve karşılaştırmalı edebiyat bulunmaktadır.

Ayşe Ayten Bakacak, yüksek lisansını Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümünde tamamladı. Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde doktorasını yapmakta ve aynı üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Ayşen Baylak, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk Enstitüsü Modern Türkiye Tarihi alanında doktora çalışmalarına devam etmektedir. Siyaset düşüncesi ve felsefesi, Türkiye kültürel ve siyasi tarihi, çağdaş düşünce, İslamcılık, Türkiye'de dini hareketler ve cemaatler gibi konuların yanı sıra matbuat kültürü ve kitap tarihi ilgilendiği ve akademik çalışmalarını sürdürdüğü konular arasında yer almaktadır.

Bilal Kemikli, doktorasını Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde tamamlamıştır. Halen Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları; klasik Türk şiiri ve tasavvuf şiiridir.

Bünyamin Bezci, doktorasını Uludağ Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünü tamamladı. Sakarya Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Politik sistemler, devlet felsefesi,

siyasal partiler üzerine çalışmaları bulunmaktadır.

Büşra Bulut, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Tarih Bölümünde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. İslamcı Dergiler Projesinde arşiv ve kütüphane görevlisi olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları arasında İslamcı kadın hareketleri, İslamcı dergiler ve türk siyasal tarihi bulunmaktadır.

Büşra Sürgit, Halen İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Modern Türk romanına eleştirel yaklaşımlar, Yeni Türk edebiyatı, Türk halk edebiyatı alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Can Kakışım, Doktorasını İstanbul Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi alanında tamamladı. Halen Karabük Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde öğretim üyesidir. Çalışma alanları arasından sınıf, etnisite ve kimlik konuları bulunmaktadır.

Celeddin Çelik, Doktorasını Erciyes Üniversitesi'nde Din Sosyolojisi alanında 2001 yılında bitirmiştir. Halen Erciyes Üniversitesinde öğretim üyesidir. Kentleşme, kent dindarlığı, dini gruplar ve cemaatler, İslamcılığın sosyolojisi, taşra ve modernlik ve postmodern maneviyat gibi alanlarda çalışmaları ve yayınları bulunmaktadır.

Cevat Özkaya, İstanbul Eğitim Enstitüsü, Edebiyat bölümünü bitirdi. Pınar Yayınları, Araştırma ve Kültür Vakfı ile Kafkas Vakfı'nın kurucularındandır.

Bir dönem MAZLUMDER başkanlığı yapmış olan Özkaya halen *Umran* dergisindeki çalışmalarına devam etmektedir.

Derya Yöney, yüksek lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamladı. 2005 yılından bu yana MEB'de öğretmen olarak görev yapmaktadır. Çalışma alanları; felsefe ve din eğitimidir.

Dursun Çiçek,1996 yılında Erciyes Üniversitesi'nde Felsefe ve Din Bilimleri Bölümünde yüksek lisansını bitirdi. Düşünen Şehir ve Şehir dergisi genel yayın yönetmenidir. Fotoğraf ve görsel kültür üzerine çalışmakta, kentleşme üzerine araştırmalar yapmaktadır.

Edip Asaf Bekaroğlu, Doktorasını Bilkent Üniversitesi, Siyaset Bilimi bölümünde tamamlamıştır. Halen İstanbul Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Temel ilgi alanları çokkültürcülük, sekülerizm, popülizm, İslamcılık, siyasal partiler ve seçimlerdir.

Elyesa Koytak, yüksek lisansını Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde tamamladı. İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde araştırma görevlisidir. Şiir teorisi, meslekler, tabakalaşma alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Ercan Şen, doktorasını Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamladı. Halen Afyon Kocatepe Üniversitesinde öğretim üyesidir. Tefsir, kuran kavramları konularında çalışmalar yapmaktadır.

Erdal Kurğan, yüksek lisansını İstanbul Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi alanında tamamladı. Halen Boğaziçi

Üniversitesi Atatürk Enstitüsü'nde doktora çalışmalarına devam ediyor. Çalışma alanları; siyaset felsefesi, siyasi düşünce tarihi, modernleşme, Osmanlı-Türkiye modernleşmesi bağlamındadır.

Ertuğrul Meşe, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde doktora yapmaktadır. Giresun Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları Türk solu, Türkiye'de komünizmle mücadele dernekleri ve Türk sağında antikomünizmdir.

Ertuğrul Zengin, doktorasını Galatasaray Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde tamamladı. Halen Kütahya Dumlupınar Üniversitesinde öğretim üyesidir. Türkiye siyaseti, toplumsal hareketler, siyasal düşünce tarihi alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Faruk Karaarslan, doktorasını Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde tamamladı. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde Öğretim Üyesidir. Kent sosyolojisi, siyaset sosyolojisi ve toplumsal hafıza konularında çalışmaktadır.

Fatih Altuğ, doktorasını Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamladı. Halen İstanbul Şehir Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Çalışma alanları 19. yüzyıl Türk edebiyatı, edebiyat ve toplumsal değişim, Türkçede eleştirel söylemin oluşumu, edebiyat ve özneliktir.

Fatih Yaman, doktorasını İstanbul Üniversitesi'nde Din Sosyolojisi alanında tamamlamıştır. Halen İstanbul

Medeniyet Üniversitesinde öğretim üyesidir. Göç, kimlik, modernleşme, sivil toplum ve radikalleşme konularındaki çalışmalarını sürdürmektedir.

Güngör Göçer, doktorasını Süleyman Demirel Üniversitesi'nde tamamladı. 1999 yılından beri Milli Eğitim Bakanlığında Sosyal Bilgiler öğretmeni olarak çalışmaktadır. Çalışma alanları arasında çağdaş Türk düşünce tarihi ve İslamcılık bulunmaktadır.

Hafsa Orhan, doktorasını Uluslararası Saraybosna Üniversitesi'nde ekonomi alanında tamamlamıştır. Halihazırda İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Temel çalışma alanları İslam iktisadi ve finansı, karşılaştırmalı konvansiyonel finans ve bankacılıktır.

Hakan Soydaş, yüksek lisansını Atatürk Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamlamıştır. Halen aynı üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Hamza Türkmen, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ni bitirdi. 1980'li yılların ikinci yarısında Yöneliş Yayınları'nı kurdu. 1990 yılında *Dünya ve İslam*, 1991 yılında *Haksöz* dergisini yayımlamaya başladı. 1991'den bu yana yayımlanan *Haksöz* dergisinde yazarlık yapmaktadır.

Hüseyin Su, Ankara Üniversitesi DTCF Türk Dili ve Edebiyatı bölümü mezunudur. Bir dönem Hece, Hece Öykü dergilerinin ve Hece Yayınları'nın yayın yönetmenliğini yapmıştır. Öykü yazarlığı yapmaktadır.

İbrahim Halil Ozan, Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde yüksek lisansını tamamladı. Van merkezde öğretmenliğe devam etmektedir. II. Meşrutiyet, II. Abdülhamid, İslamcılık, yakın dönem fikir akımları ilgi alanını oluşturmaktadır.

İlyas Sucu, doktorasını İnönü Üniversitesi Sosyoloji bölümünde tamamladı. Hâli hazırda Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Türk sosyoloji tarihi, Türk düşünce tarihi, Osmanlı/Türk modernleşmesi gibi konu alanlarında çalışmaktadır.

Lütfi Sunar, doktorasını İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde tamamladı. Hâlen İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Sosyolojik teori, şarkiyatçılık, öteki, toplumsal değişim, tabakalaşma ve meslekler alanlarında çalışmalar ve araştırmalar yapmaktadır.

Mahmut Hakkı Akın, doktorasını Selçuk Üniversitesi Sosyoloji bölümünde tamamladı. Halen Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Sosyal teori, Türkiye modernleşmesi, siyaset sosyolojisi, İslamcılık, muhafazakârlık ve çocukluk sosyolojisi konularında ve Aliya İzzetbegoviç düşüncesi üzerine yaptığı çalışmalarına devam etmektedir.

Mehmet Birekul, doktorasını Selçuk Üniversitesi Din Sosyolojisi alanında tamamladı. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Bilginin toplumsal inşası, bilginin İslamlaştırılması, mekan ve insan ilişkileri üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

Mehmet Kürşad Atalar, doktorasını Orta Doğu Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde tamamladı. Siyaset tanımları, Türkiye'de radikal İslamcılık, düşünce akımları konularından çalışmalarına devam etmektedir.

Mesut Bostan, yüksek lisansını İstanbul Üniversitesi'nde sosyoloji alanında yaptı. Halen Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde iletişim bilimleri alanındaki doktora çalışmasına devam etmektedir. Aynı fakültede araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Murat Çemrek, doktorasını Bilkent Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamladı. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Küreselleşme, Orta Asya siyaseti, Avrupa Birliği alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Murat Kayacan, doktorasını Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamlamıştır. Halen Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nde Kuran Tefsiri alanında çalışmalarına devam etmektedir. İlgi alanları arasında Kur'an'ın temel kavramları, Kur'an ilimleri ve tefsir usulü alanlarında dersler vermektedir.

Murat Küçükçiftçi, lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde tamamladı. Din Dersi öğretmenidir. Türk şiiri ve edebi eleştiri konularında çalışmaktadır.

Mustafa Ammar Kılıç, Marmara Üniversitesi Din Sosyolojisi Anabilim dalında yüksek lisans yaptı. Hâlihazırda Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Sosyoloji

bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. İlgi ve çalışma alanları arasında, İslamcılık, emek, kalkınmanın politik ekonomisi, çevre ve politik ekoloji konularında çalışmaktadır.

Mustafa Aydın, doktorasını Selçuk Üniversitesi Din Sosyolojisi bölümünde tamamlamıştır. Halen Karamanoglu Mehmetbey Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde çalışmaya devam etmektedir. Çalışma alanları kognitif /bilişsel sosyoloji, inanç, bilgi, değer ve aksiyon sosyolojileridir.

Mustafa Cüneyt Özşahin, doktorasını Selçuk Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamladı. Halen Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde çalışmalarını sürdürmektedir. Araştırma konuları arasında Ortadoğu, uluslararası politik ekonomi, insan güvenliği ve demokratikleşme bulunmaktadır.

Mustafa Sami Mencet, doktorasını Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde İletişim ana bilim dalında tamamlamıştır. Halen Akdeniz Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Başlıca çalışma alanları; göstergibilim, medya ve iletişim sistemleri, kitle iletişim araçlarıdır.

Nail Elhan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Orta Doğu Araştırmaları bölümünde doktora çalışmalarını sürdürmektedir. Halen Hitit Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. İlgi alanları arasında Ortadoğu siyaseti başta olmak üzere milliyetçilik ve İslamcılık bulunmaktadır.

Nazım Maviş, doktorasını Hacettepe Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümünde tamamladı. Halen Ak Parti Sinop Milletvekilidir. Milli Görüş, İslamcılık, siyaset bilimi ilgi alanlarıdır.

Nebi Miş, doktorasını Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde tamamladı. Halen Sakarya Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Siyasal sistemler ve kurumlar, demokratikleşme, Kürt meselesi, sivil-asker ilişkileri, Türkiye'de güvenlik siyaseti, İslamcılık ve Ortadoğu'da demokratikleşme konuları üzerinde çalışmaktadır.

Necdet Subaşı, doktorasını Selçuk Üniversitesi Din Sosyolojisi Bölümünde tamamladı. Halen Başbakan Başmüşaviri olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Çağdaş Türk düşüncesi, Avrupa İslamı, Türk modernleşmesi ve din alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Necmettin Doğan, doktorasını Freie Universität Berlin Sosyoloji bölümünde tamamladı. Halen İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde akademik çalışmalarına devam etmektedir. Kültür ve toplumsal yapı, göç ve kültür sosyolojisi alanlarında çalışmaktadır.

Oğuz Bilge Güngördü, yüksek lisansını Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamladı. Halen Hacettepe Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir. İlgi alanları arasında Türk modernleşmesi tarihi, Türk siyasi düşünce tarihi, Türk-Arap ilişkileri ve teopolitik gibi konular bulunmaktadır.

Ömer Baykal, doktorasını Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında tamamlamıştır. Halen Bartın Üniversitesinde görev yapmaktadır. Çalışma alanları arasında Türk siyasal hayatı, cumhuriyet dönemi siyasi düşünce siyasal partiler, din ve siyaset, kadın hareketleri bulunmaktadır.

Ömer Taşgetiren, doktorasını Georgia Eyalet Üniversitesi Siyaset Bilimi bölümünde tamamlamıştır. Halen İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Çalışma alanları genel olarak İslam siyaset düşüncesi, liberalizm ve eleştirileri, sekülerizm, Türkiye siyaseti, Ortadoğu siyaseti ve karşılaştırmalı siyasettir.

Ömer Vehbi Hatipoğlu, doktorasını Ortadoğu Amerikan Üniversitesi'nde siyaset bilimi alanında yaptı. Mesaj Yayınlarını kurdu. *Panel* dergisini çıkardı ve yöneticiliğini üstlendi. Kürt siyaseti, İslamcılık, Türk siyasal tarihi alanlarında çalışmalar yapmaktadır.

Öner Buçukçu, doktorasını Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyoloji bölümünde tamamlamıştır. Halen Ankara Yıldırım Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Türk siyasal hayatı bağlamında siyasal düşünceler tarihi, Osmanlı-Türk dış politikası, Türkiye sosyalist solu, üzerine çalışmaktadır.

Polat S. Alpman, doktorasını Ankara Üniversitesi Sosyoloji bölümünde tamamladı. Halen Yalova Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. İslamcılık, muhafazakârlık,

milliyetçilik, kimlik, neoliberalizm, sınıf, devlet ve ideoloji konularında makaleleri ve çeşitli kitaplarda yayımlanmış çalışmaları bulunmaktadır.

Segâh Tekin, doktorasını Selçuk Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamladı. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde öğretim üyesidir. Amerika çalışmaları, Portekizce konuşan ülkeler ve uluslararası ilişkilerde din ve insani meseleler ilgi alanlarıdır.

Sümeyye Sevim Ahi, lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde tamamladı. Halen Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nde yüksek lisans çalışmasına devam etmekte olup, çalışma alanları; edebiyat, ulusal kimlik, milliyetçilik, çocuk edebiyatı gibi alanlardır.

Talha Köseoğlu, yüksek lisansını Bilkent Üniversitesi Karşılaştırmalı Siyaset ve Kamu Yönetimi bölümünde tamamlamıştır. Halen Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Başlıca çalışma alanları karşılaştırmalı siyaset teorisi, İslami siyaset düşüncesi, Türkiye siyaseti, Türkiye modernleşmesidir.

Tanıl Bora, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi mezunudur. İletişim Yayınları'nda araştırma-inceleme dizisi editörüdür. Birikim dergisinin yayın koordinatörlüğünü yapmaktadır. Ağırlıklı çalışma alanı Türkiye'de siyasi ideolojilerdir. Bu konuda yayımlanmış birçok kitabı ve makalesi bulunmaktadır.

Vahdettin Işık, doktorasını İbn Haldun Üniversitesi Medeniyetler İttifakı Enstitüsü'nde tamamlamıştır. Halen İbn Haldun Üniversitesi'nde çalışmaktadır. Modernleşme dönemi Türk siyaset ve düşüncesi, çağdaş İslam düşüncesi, Said Halim Paşa ve dönemi, İslamcılık alanlarında araştırmalar yapmaktadır.

Veli Kılıçarslan, doktorasını Atatürk Üniversitesi Yeni Türk Edebiyatı alanında yapmaktadır. Halen Atatürk Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Yeni Türk edebiyatı üzerine çalışmalar yapmaktadır.

Yunus Babacan, halen Boğaziçi Üniversitesi Modern Türkiye Tarihi bölümünde yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Halihazırda Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyoloji bölümünde

araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. İlgi alanları arasında çağdaş Türkiye'de İslamcılık bulunmaktadır.

Yunus Çolak, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehircilik doktora programına devam etmektedir. Kırklareli Üniversitesi'nde bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Araştırma ve ilgi alanları arasında kentleşme, kent tarihi, İslam şehirleri ve kentsel gelişim bulunmaktadır.

Yunus Şahbaz, Halen Kırıkkale Üniversitesi'nde doktora çalışmalarına devam etmektedir. Aynı üniversitenin Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde araştırma görevlisidir. Çalışma alanları arasında Türk siyasal tarihi, siyasal düşünce ve İslamcılık düşüncesi bulunmaktadır.

Çerçeve Yazı ve Portre Yazarları

Abdulkadir Macit, Abdurrahman Akdağ, Abdülkadir Macit, Ahmet Mercan, Ahmet Okumuş, Alev Erkilet, Ali Haydar Beşer, Alperen Gençosmanoğlu, Arife Gümüş, Asım Gültekin, Ayhan Tek, Ayşe Ayten Bakacak, Ayşen Baylak, Betül Kızılcık, Büşra Nur Özcan, Cemile Rümeysa, Demet Tezcan, Elif Can, Elyesa Koysak, Elyesa Koysak, Emin Selçuk Taşer, Ertuğrul Meşe, Ertuğrul Zengin, Faruk Karaarslan, Faruk Taşçı, Fatma Aladağ, Hafsanur Aslanoğlu, Halit Bekiroğlu, Hamit Kardaş, Hasan Hüseyin Güzel, Hüseyin Arslan, Hüsnüye Koç, İlyas Sucu, Kamil Yeşil, Lamia Levent Abul, Mahsun Atsız, Meryem Nur Banu, Mesut Bostan, Muhammed Seven, Muhammet Murtaza Özeren, Muhammet Mustafa Bilgili, Murat Kurt, Musa Yavuz Alptekin, Mustafa Halil Aydın, Mustafa Mencet, Mücahit Taha Kaya, Nurullah Koltaş, Ömer Baykal, Ömer Carullah Sevim, Şakir Kurtulmuş, Şükrü Atsızelti, Seyfullah Bayram, Sümeyye Sevim, Şakir Kurtulmuş, Şükrü Atsızelti, Tarık Yalçın, Turgut Akyüz, Ümit Elönü, Vildan Gülsev, Yasin Yılmaz, Yunus Şahbaz, Yusuf Enes Sezgin, Yusuf Turan Günaydın, Zehra Güven

Takdim

Şehirler, kimlik kazandıran derin hafızalarıyla ve birikimleriyle tarih sahnesinde yer alırlar. Bu derin hafızanın en önemli bileşenlerinden biri, şehrin düşünce tarihine sunduğu kalıcı isimler ve eserlerdir. Bu eserlerin kültürel hafıza içerisinde bıraktığı izler topluma hem bugün hem de gelecekte bir bilinç ve derinlik bahşeder. Konya, barındırdığı eserler ve isimlerle Anadolu'nun kadim merkezini, aynı zamanda milletimizin derin hafızasını teşkil ve temsil etmektedir. Bu da Konya Büyükşehir Belediyesi olarak bizi milletimize karşı ayrı bir sorumluluk sahibi kılmaktadır.

Bu sorumluluk bilinciyle Konya Büyükşehir Belediyesi olarak düşünce birikimimizin açığa çıkarılması ve korunmasına, geliştirilip gelecek nesillere aktarılmasına büyük önem veriyoruz. Bu bağlamda gerçekleştirdiğimiz çalışmalar, yayımladığımız eserler ve ortaya çıkardığımız ürünler ile ilim ve fikir hayatının yeniden şekillenmesine önemli katkılar yapıyoruz. Çok yakın zamanda yayımladığımız İslam Düşünce Atlası ve Konya Ansiklopedisi gibi geniş çaplı çalışmalara bugün bir yenisini daha eklemenin mutluluğunu yaşıyoruz. Elinizdeki "1980 Sonrası İslamcı Dergilerde Meseleler, Kavramlar ve İsimler" isimli kitabın düşünce ve medeniyet birikimimizin kayıt altına alınması ve zenginleşmesi yönünden elzem bir adım olduğunu düşünüyoruz.

Entelektüel tarihimize yön veren eserlerin çoğunlukla yoğun bir emek, özverili bir çalışma ve nitelikli zamanın güçlü bir iradeyle birleşmesi sonucunda ortaya çıktığını görmekteyiz. İLEM (İlmi Etüdler Derneği) tarafından 2013 yılından itibaren böyle bir özveri ve yoğun bir çalışma ile yürütülen

İslamcı Dergiler Projesi (İDP), ülkemizdeki düşünsel birikimin oluşum ve gelişim seyrini takip etmek adına önemli ve değerli bir adımdır. Bu proje birçok açıdan geçmişle gelecek arasında köprü kuracak niteliği haizdir. Öncelikle proje bağlamında bir asırdan uzun zaman dilimine yayılmış olan ve milli hafızamızın en önemli kaynakları olan dergiler tozlu kütüphane raflarından gün yüzüne çıkarılmıştır. Bu kaynakların araştırmacılarla buluşması hem yakın dönem İslam düşüncesine dair ezberlerin yeniden gözden geçirilmesini hem de mevcut tartışmaların kökenlerine dair detaylı bir incelemeyi mümkün kılmaktadır. Böylece Türkiye'nin yakın tarihindeki kırılma noktaları, kurucu aktörler, toplumsal meselelerin farklı şekillerde ele alınışı daha derinlikli bir biçimde takip edilebilecektir. Bu bağlamda bu çalışmaların bir meyvesi olarak ortaya çıkan dört ciltlik bu eser düşünce tarihimiz açısından önemli bir boşluğu doldurmaktadır. Uzun bir çalışmanın neticesinde 116 yazarın katkı yaptığı 73 bölüm, 96 portre ve çerçeve yazısının yer aldığı toplamda 2200 sayfadan müteşekkil bu eserin alanda önemli izler bırakacağını yeni çalışmalara zemin hazırlayacağını düşünüyoruz.

Bu bağlamda düşünce hayatımızda önemli izler bırakacak ve mevcut birikimi sonraki nesillere taşıyacak bu eseri yayımlamaktan büyük bir mutluluk duymaktayız. Son zamanlarda ilim ve kültür hayatımıza önemli katkılar yapan ve bu çalışmada da içeriği oluşturarak önemli görevler üstlenen İlmi Etüdler Derneği'ne (İLEM) teşekkürü bir borç biliriz. Bu eser, alanında saygın çalışmalar yapan birçok insanın uzun ve yoğun çabalarının bir ürünü olarak ortaya çıktı. Başta kitabın editörü Lütfi Sunar olmak üzere, eserin meydana gelmesinde emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

Bu kitap yoğun bir özveri ve gayretin bir ürünüdür. Bu bağlamda bu ve başka eserleri meydana getirerek bir ummanın keşfi için durmadan çalışan çalışma arkadaşlarımız her zaman teşekkürden daha fazlasını hak etmektedir. Tarih, medeniyetimizin yeniden inkişafı için çalışanları kaydedecek, gelecek nesillere isimlerini altın harflerle aktaracaktır.

Uğur İbrahim Altay

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı

Önsöz

Günümüzde İslamcılık etrafındaki tartışmalar canlılığını devam ettirmektedir. Son zamanlarda özellikle İslam dünyasında ve Türkiye’de yaşanan siyasi ve toplumsal gelişmeler Müslümanları ve İslamcılık düşüncesini tekrar tartışmaların merkezine taşımıştır. Bu hareketlilik alanda yapılan çalışmalar ve yayınlarda ciddi bir artışı beraberinde getirmiştir. İslamcılığa farklı başlangıçlar tayin edilse bile Müslümanca bir toplumsal perspektifin etkisini yitirmeye başladığı 19.yüzyıldan bu yana İslamcılık düşüncesinin diri ve etkin bir alan olmasında, onun hayatın farklı noktalarına nüfuz etmesi belirleyici olmuştur. Bu önemine nazaran İslamcılıkla ilgili tartışmaların en büyük sorunlarından birisi meselelerin derinlikli ele alınmaması ve bu sebeple oluşan genellemeciliğin tekrara düşme ile sonuçlanmasıdır. Bu sorunu aşmak için meseleyi genel hatları ile ele alan çalışmalardan, daha özel ve ayrıntılı inceleyen çalışmalara yönelmek gerekmektedir.

İslamcı düşüncenin Türkiye’deki tarihsel gelişimini incelemek, sadece belli kaynaklara, kişilere ve dönemlere bakılarak altından kalkılamayacak kadar kapsamlı bir iştir. İslamcı düşünceye dair değişimin ve birikimin seyrini takip edebilmek için yazılı kaynaklardan sesli ve görsel kaynaklara, siyasi eylemlerden tebliğ çalışmalarına, birebir tanıklıklardan saha araştırmaları ve derin arşiv çalışmalarına kadar birçok farklı alanda inceleme yapmak gereklidir. Bu bağlamda siyasi ve fikri bir iddiayı anlamak, anlatmak ve tarihsel süreçte ortaya çıkan şekil alışlarını gözlemlemek için başvurulacak kaynaklar arasında, dergilerin önemi ve değeri tartışılmazdır.

Dergiler bağlamında yapılacak araştırmalarda dikkat edilmesi gereken hususlardan biri, bu kaynakları incelerken nasıl bir yol izleneceğinin belirlenmesidir. Bu bağlamda dergilerde konu edilmiş meselelerin ve yer alan gündemlerin ele alınış biçimlerini incelerken konjonktürel şartlara hapsolmadan, dergilerin kendilerini konumlandıkları zemini de hesaba katarak değerlendirme yapılmalıdır. Dahası İslamcılığın uzun soluklu bir seyir izlediği tarihsel süreçte, dergilerin; nasıl bir misyon üstlendikleri, benzerlerinden nasıl farklılaştıkları, yaşanan değişim karşısında nasıl bir tavır takındıkları, bu değişimin neresinde yer aldıkları ve değişime nasıl bir katkı sundukları karşılaştırmalı bir biçimde okunmalı ve genelleyci ve kolaycı söylemlerden kaçınılmalıdır.

Elinizdeki bu çalışma, 2013 yılından itibaren İLEM tarafından yürütölen ve 1908'den günümüze İslamcılığın yüz yıllık seyrini birincil kaynaklar etrafında incelemeyi hedefleyen "İslamcı Dergiler Projesi"nin üçüncü aşamasının bir çıktısıdır. İlk aşamadaki çalışmalar, *1960-1980 Arası İslamcı Dergiler* adıyla yayımlanmış ve bugünün Türkiye'sini siyasî alandan toplumsal alana kadar belirleyen bir tarihsel sürece odaklanılarak İslamcı dergilerin bu dönemdeki tanıklıkları, ulus devletten çok partili hayata geçerken yaşanan siyasî kırılma ve değişim karşısındaki tavırları, İslam dünyasının sömürge sonrası oluşun birikimiyle birlikte yeni bir dil kurma çabaları ve böylece eylemci-aktivist bir dilin kendini nasıl inşa ettiğii gibi meseleler tartışılmıştır. İkinci aşamadaki çalışmalar, İslam'ı Uyandırmak adıyla iki cilt olarak yayımlanmıştır. Bu iki eserde İslamcılık düşüncesinin oluşumunda, gelişiminde ve aktarımında önemli işlevlere sahip olan dergiler odağın alınmış ve farklı dönemlerde İslamcılık düşüncesini şekillendiren, eserleriyle ona katkı sunan öncü isimlere dair bir okuma yapılmıştır.

1980 sonrasında yayımlanan İslamcı dergilerin temel dinamiklerini, kurucu isimlerini ve tartışma alanlarını inceleyen bu eser, 20-22 Nisan 2018 tarihlerinde gerçekleşen "*İslamcı Yayıncılığın Yüz Yılı: 1908'den Günümüze İslamcılık Düşüncesi ve İslamcı Dergiler*" adlı 3. *İslamcı Dergiler Sempozyumu'*nda sunulan tebliğlerin gözden geçirilip geliştirilmesi sonucu hazırlanmıştır. Kitapta yer alan makalelerde, 1980 sonrası yayımlanan İslamcı dergiler, "1980 sonrası dönemdeki ulusal ve uluslararası sosyal, siyasal ve iktisadi gelişmelerin İslamcı dergilerdeki yansımaları", "1980 sonrası yayıncılıkla ilgili gelişmelerin İslamcı dergiler bağlamında değerlendirilmesi", "Çeşitli sosyal meselelerin

veya kavramların (medeniyet, Yeni İslamcılık, İslam birliği, İslam devleti, sanat, edebiyat, siyaset, gençlik, kadın, eğitim vb) bu dergilerdeki yeri ve temsili”, “1980 sonrası dönemde İslamcı yayıncılıkta öne çıkan aktörler ve figürler” gibi başlıklar bağlamında derinlemesine incelenmiştir. Bu bağlamda *İktibas*, *Haksöz*, *Yeni Zemin*, *Girişim*, *Dünya ve İslam*, *Tezkire*, *Umran*, *Bilgi ve Hikmet*, *İlim ve Sanat*, *Sözleşme*, *Bilgi ve Düşünce* gibi dönemin önemli dergilerinden birincil kaynaklar olarak faydalanılmıştır. Bu kapsamda bu dört ciltlik eserde kavramları, dönemleri, meseleleri ele alan yazılar kadar değişik dergileri de teker teker inceleyen yazılar yer almaktadır. Dört ciltte toplam 72 makale, 47 dergi yazısı ve 49 şahıs portresi yer almaktadır. Çalışmanın nihai amacı, 1980 sonrasında yayımlanan dergileri zengin bir perspektiften tarihî bir sorgulama yaparak incelemek ve böylece İslamcılık düşüncesinin belli kırılma noktalarını, temayüllerini ve diğer toplumsal aktörlerle olan ilişkisini göstermektir.

Birçok bakımdan öncü nitelik taşıyan bu metinler, kendilerinden önceki birçok bilgiyi tashih etme, genelleyici ve sınırlandırıcı söylemleri sorgulama ve İslamcılık düşüncesine dair genel geçer yargıları yeniden gözden geçirme imkânı sunmaktadır. Daha da önemlisi olgusal zeminin sahih bir biçimde tespiti, İslamcılığa dair geliştirilecek açıklayıcı teorik çerçevelerin ortaya çıkmasına imkan verecektir. Bu çalışmanın kendisinden sonra gelecek çalışmalara örneklik teşkil etmesi ve İslamcılık düşüncesinin kaynaklarının daha nitelikli ve derinlikli çalışmalarla ele alınmasını teşvik etmesini ümit etmekteyiz.

Kuşkusuz gayret bizden tevfik Allah'tandır.

Lütfi Sunar
Editör

Teşekkür

Elinizdeki kitap gibi belirli bir proje neticesinde meydana çıkmış eserler çok sayıda kişinin katkısı ve emeği ile şekillenir. İslamcı Dergiler Projesi kapsamında 2013 yılından itibaren yürütülen çalışmalara maddi ve manevi destekleriyle katkı sağlayan birçok kişinin ve kurumun adını burada zikretmemiz gerekir. Öncelikle bu çalışmanın şekillenmesine imkân sağlayan İslamcı Dergiler Projesi'ne ev sahipliği yapan, 3. *İslamcı Dergiler Sempozyumu*'nun gerçekleşmesinde yardımını ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen İlmî *Etüdler Derneği*'ne ve özellikle İLEM Başkanı Süleyman Güder'e çok teşekkür ederiz.

İDP'nin üçüncü aşaması Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenmiştir. Onların destekleriyle proje daha genişletilmiş ve nihayete erdirilebilmiştir. Telif Hakları Genel Müdürlüğü'nün kıymetli çalışanlarına projenin her aşamasında verdikleri destek için çok müteşekkirimiz.

Bununla birlikte bu kitabın üzerine dayandığı sempozyumun gerçekleşmesinde de maddi desteğini esirgemeyen Üsküdar Belediyesi'ne ve ilgili çalışanlarına da teşekkürü borç biliriz. Birçok çalışmada olduğu gibi bu proje kapsamında da İLEM ile verimli bir kurumsal iş birliği yürüterek İslamcı dergilerin araştırmacılarla ve okurlarla buluşmasını sağladılar.

Konya Büyükşehir Belediyesi'nin desteği olmaksızın bu çalışmanın bu kadar kapsamlı ve nitelikli çıkması beklenemezdi. Böylesi geniş çaplı bir projeyi ancak onların desteği ile gerçekleştirebilirdik. Özellikle sayın Uğur İbrahim Altay, Konya'nın manevi geleneğine uygun olan bu çalışmayı destekleyerek Konya'yı kültür ve düşünce alanında bir kez daha öne geçirmiş oldu.

Kendilerine ve ekibine böylesi bir birikimin oluşumuna verdikleri destek için çok teşekkür ederim.

Elinizdeki kitaba 130'dan fazla yazar katkı verdi. Her biri kendi alanında çok önemli çalışmalar gerçekleştiren hocalarımızın bu kitaba katkı vermeyivermeyi kabul etmeleri büyük bir özveri idi. Zor ve çetrefilli konularda sistemli ve doyurucu yazılar ile kitabı zenginleştiren tüm yazarlarımıza çok teşekkür ediyoruz.

Son teşekkürümüz İDP ekibine. Dergilerin tespit ve tasnif edilmesi, kataloglanması ve dijital ortama aktarılması büyük bir özveriyle ve titizlikle çalışan bir ekip sayesinde mümkün olmuştur. Bu ekipteki her bir kişi, projeye gönülden destek vermiş, projenin hem gelişmesinde hem de başkalarına duyurulmasında önemli rol oynamıştır. Kimi zaman kütüphanelerde, sahalarda, kitapçılarda, şahsi kütüphanelerde eksik dergi sayılarını tamamlamaya kimi zaman da geçmişin önemli şahitliklerini, olaylarını ve haberlerini kayıt altına almaya çalışmışlardır. Ayrıca bu kitabın da oluşmasını sağlayan ve birçok akademisyenin çalışmalarını araştırmacılarla buluşturan geniş katılımlı bir sempozyum düzenlemişlerdir. Sabır gerektiren bu kapsamlı ve karışık işleri ellerinden geldiği kadar titiz bir şekilde yapan değerli İDP projesi çalışanları Hüsniye Gülsev Koç'a, Büşra Bulut'a, Vedat Demirbilek'e, Yusuf Enes Sezgin'e, Betül Kızılçık'a, Mustafa Halil Aydın'a, editöryal desteğinden dolayı Kübra Bilgin Tiryaki'ye ve kataloglama ekibimizin değerli üyelerine teşekkürü bir borç biliriz.

Son olarak Seyfullah Bayram'a tasarım süreçlerinde ve kitabın baskıya hazırlanmasında sarf ettiği yoğun emek için teşekkür ederiz.

Lütfi Sunar

Editör